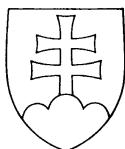

SLOVENSKÁ INŠPEKCIÁ ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA
Inšpektorát životného prostredia Banská Bystrica
Jegorovova 29B, 974 01 Banská Bystrica

Číslo: 5647/46/2020-27588/2020

Banská Bystrica 31.08.2020

R O Z H O D N U T I E

Slovenská inšpekcia životného prostredia – Inšpektorát životného prostredia Banská Bystrica, (ďalej len „Inšpekcia“) ako príslušný orgán štátnej správy vo veciach v oblasti prevencie a manažmentu introdukcie a šírenia inváznych nepôvodných druhov podľa § 7 ods. 1 písm. b) a § 9 písm. c) a písm. d) zákona č. 150/2019 Z. z. o prevencii a manažmente introdukcie a šírenia inváznych nepôvodných druhov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 150/2019 Z.z.“), na základe vykonaného štátneho dozoru a záverov Protokolu o vykonaní štátneho dozoru č. 46/06/20/ID-P, č. konania: 4188/46/2020-5333/2020 zo dňa 18. 02. 2020, v súlade s ustanoveniami § 18 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní v znení neskorších predpisov (ďalej len „správny poriadok“)

nariaduje

účastníkovi konania:

**Obec Rimavská Baňa, Hlavná 168/4, 980 53 Rimavská Baňa
IČO: 00 319 015**

vykonať opatrenia na nápravu podľa § 9 písm. d) v nadväznosti na § 16 ods. 15 zákona č. 150/2019 Z.z. v tomto rozsahu:

Obec Rimavská Baňa:

1. Príjme účinné opatrenia na zamedzenie úniku alebo šírenia inváznych nepôvodných druhov rastlín na území obce a do jej okolia, ktoré budú v účinnosti najmenej 5 rokov.

Termín: do 31.12.2020

2. Zverejní informáciu o miestach výskytu inváznych nepôvodných druhov rastlín a informačný leták Štátnej ochrany prírody Slovenskej republiky na svojom webovom sídle a aj iným spôsobom v mieste obvyklým.
Termín: okamžite
3. Upozorní vlastníkov, správcov a užívateľov pozemkov na miesta výskytu inváznych nepôvodných druhov rastlín a na ich povinnosti zverejnením informácie o miestach ich výskytu a zverejnením tohto rozhodnutia.
Termín: okamžite
4. Upozorní vlastníkov, správcov a užívateľov pozemkov na miesta výskytu inváznych nepôvodných druhov rastlín a živočíchov a na ich povinnosti aj na základe vlastného zistenia.
Termín: bezodkladne po uskutočnení zistenia
5. V spolupráci so školami, ktorých je zriaďovateľom, zabezpečí v jarných mesiacoch edukáciu o inváznych druchoch rastlín a živočíchov pre žiakov a študentov týchto škôl.
Termín: trvale
6. Raz mesačne skontroluje výskyt inváznych nepôvodných druhov rastlín a živočíchov verejne dostupný prostredníctvom webového sídla Štátnej ochrany prírody Slovenskej republiky a Enviroportálu.
Termín: trvale

O d ô v o d n e n i e

Štátnej ochrany prírody Slovenskej republiky (ďalej len „SOP SR“) na svojom webovom sídle www.sopsr.sk dňa 01.10.2019 zverejnila informácie o miestach výskytu inváznych nepôvodných druhov prostredníctvom interaktívnej Mapy prioritných lokalít kde sa majú odstraňovať invázne druhy rastlín <http://maps.sopsr.sk/mapy/invazky/map.html> (Príloha č.1) a informačné letáky, ktoré obsahujú informácie o konkrétnom inváznom druhu, jeho popis a zobrazenie a tiež informáciu o spôsobe jeho odstraňovania http://www.sopsr.sk/invazne-web/?page_id=15.

Podľa tejto mapy bol na území obce Rimavská Baňa zaznamenaný výskyt inváznych rastlín *Fallopia sp.*, *Solidago canadensis*, *Impatiens glandulifera* a *Ambrosia artemisiifolia*.

Dňa 18.02.2020 vykonala Slovenská inšpekcia životného prostredia, odbor inšpekcie biologickej bezpečnosti Inšpektorátu životného prostredia Banská Bystrica štátny dozor v obci Rimavská Baňa podľa zákona č. 150/2019 Z.z. o prevencii a manažmente introdukcie a šírenia inváznych nepôvodných druhov a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Štátnym dozorom bolo zistené, že obec Rimavská Baňa výskyt inváznych druhov na území obce neriešila; výsledkom štátneho dozoru je protokol č.46/06/20/ID-P č. konania: 4188/46/2020-5333/2020. Obec Rimavská Baňa sa k zisteniam štátneho dozoru Inšpekcii vyjadrila dňa 18.02.2020 v Oboznámení s protokolom o vykonaní štátneho dozoru nasledovne: „Obec Rimavská Baňa v predmetnom zistení vykonala preventívne opatrenie

publikovaním na úradnej tabuli a webe obce. Zistenia berieme na vedomie. “ Zo strany obce Rimavská Baňa neboli podané také námietky, ktoré by preukázali nesprávnosť zistení štátneho dozoru a Inšpekcia dňa 20.02.2020 skončila štátny dozor oznámením č. 4188/46/2020-5718/2020.

Dňa 13.05.2020 bolo obci Rimavská Baňa doručené oznámenie o začatí správneho konania o opatrení na nápravu, pretože

I.

Invázne druhy rastlín majú vlastnosti, ktoré vyžadujú celospoločenský systematický a koordinovaný postup ich odstraňovania a prevencie ich šírenia:

- majú rýchly vegetatívny rast juvenilných a reprodukčne dospelých jedincov,
- majú dlhé obdobie kvitnutia a tvorby plodov,
- formujú dominantné porasty v štádiu semenáčikov,
- majú schopnosť prežívať nepriaznivé obdobia (sucho, záplavy),
- sú odolné voči stresom,
- majú dobré reprodukčné vlastnosti (vegetatívne rozmnožovanie pomocou podzemkov, hľúz; generatívne – tvorba veľkého množstva semien, vysoká klíčivosť semien, klíčiace semená nemajú zvláštne nároky na prostredie),
- majú účinné mechanizmy rozširovania a
- sú schopné rásť na rôznych typoch stanovišť.

Súčasne, invázne druhy majú veľmi málo prirodzených nepriateľov (predátorov, parazitov, chorôb). Preto na ich odstránenie je potrebný cielený ľudský zásah. Rovnako je aj potrebné voliť také postupy v starostlivosti o životné prostredie, ktoré nepodporujú šírenie inváznych druhov. Rýchly nástup nepôvodných druhov a postupné získanie ich dominantného postavenia v rastlinnom spoločenstve je významnou mierou umožnený narušovaním povrchu pôdy (disturbancia). Disturbancia môže byť aj prirodzeného charakteru (erózia, záplavy, oheň a pod.), v súčasnosti však výrazne prevládajú antropogénne disturbancie ku ktorým napríklad patria úpravy tokov narušujúce pôvodné brehové porasty, používanie ľažkej mechanizácie pri výstavbe ciest, vytváraní cestných rigolov, priekop a pod..

Vzhľadom na to, že invázne druhy rastlín majú vďaka svojim vlastnostiam vysokú konkurenčnú schopnosť voči ostatným druhom rastlín a úspešne potláčajú ich rast a sú to nepôvodné druhy, teda druhy s prirodzeným alergickým potenciálom pre tunajších obyvateľov, je v záujme všetkých obyvateľov obce vykonáť opatrenia proti šíreniu každého invázneho druhu, ktorého výskyt sa zistí na území obce, ale aj v jej blízkosti, pretože invázne druhy rastlín nepoznajú hranice územného členenia.

Pre odôvodnenie nákladov obce na „boj“ s inváznymi druhmi uvádzame, že okrem zdravotných rizík a environmentálnych dosahov na prírodu, prináša šírenie inváznych druhov rastlín aj ekonomicke a hospodárske straty a následne zvýšené náklady na odstránenie dôsledkov ich šírenia. Príklady (aj) ekonomických dôsledkov:

- Poškodzovanie dlažieb, asfaltových povrchov ciest, ich obrubníkov a pod. prerastaním inváznymi rastlinami.

- Hustota porastov inváznych rastlín bráni vykonávať rôzne činnosti človeka (znemožňujú optimálny prístup verejnosti, napr. k brehom riek, do lesných porastov, na poľnohospodárske pozemky, na miesta oddychu, rekreácie a pod.).
- Na okrajoch ciest a železničných tratí znižujú prehľadnosť a nepriaznivo ovplyvňujú bezpečnosť premávky.

II.

Počas správneho konania bola mapka o výskytte inváznych druhov rastlín <http://maps.sopsr.sk/mapy/invazne.php> aktualizovaná.

Podľa aktuálnych údajov o výskytte inváznych rastlín na zverejnenej interaktívnej mapke <http://maps.sopsr.sk/mapy/invazne.php> je na území obce Rimavská Baňa zaznamenaný výskyt inváznych rastlín: *Solidago canadensis* na 9 lokalitách, *Impatiens glandulifera* na 5 lokalitách, *Solidago gigantea* na jednej lokalite, *Ambrosia artemisiifolia* na jednej lokalite a *Fallopia sp.* na žiadnej lokalite (Príloha č.2).

Ambrózia palinolistá (*Ambrosia artemisiifolia*)

Opis rastliny

Jednoročná bylina s rozkonárenou, chlpatou až plstnatou stonkou, ktorá dorastá do výšky 20 až 150 cm. V spodnej časti stonky sú listy prevažne protistojné, v hornej časti biele striedavé. Listy sú tmavozelené, na rubu listu sivozelené, chlpaté, dvakrát perovito strihané. Druh kvitne v závislosti od podmienok lokality od augusta do októbra. Kvety sú jednodomé. Samičie úbory sú žlté, mnohokveté (môžu obsahovať aj 200 samčích kvetov) a nachádzajú sa na koncoch jednotlivých rozkonárených bylí. Samičie kvety sú jednokveté, umiestnené v pazuchách horných listov. Plodom je svetlohnedá nažka. POZOR: Je to silný peľový alergén!

Spôsob rozmnožovania:

Rozmnožuje sa generatívne (semenami).

Spôsoby rozširovania:

Ambrózia tvorí veľké množstvo ľahko klíčiacich semien, ktoré sú roznášané vetrom na veľké vzdialenosťi.

Zlatobyl' obrovská (*Solidago gigantea*) a Zlatobyl' kanadská (*Solidago canadensis*)

Opis rastliny

Trváce statné, až 250 cm vysoké bylinky, s rozkonárenými podzemkami. Stredné byľové listy 10 – 15 krát dlhšie ako široké. Drobné zlatozlté kvety tvoria úbory s priemerom 3,8 – 8,5 mm, usporiadané v rozložitej metline. Kvitnú od augusta do októbra. Plodom je nažka. Zlatobyl' obrovská (*Solidago gigantea*) má byľ pod zloženým súkvetím (metlinou úborov) holú; zlatobyl' kanadská (*Solidago canadensis*) chlpatú.

Spôsob rozmnožovania:

Zlatobyl' obrovská aj zlatobyl' kanadská sa rozmnožujú semenami (generatívne rozmnožovanie), ktoré dozrievajú hneď po odkvitnutí. Dobre klíčia aj za nepriaznivých podmienok. Rozmnožujú sa aj vegetatívne pomocou podzemkov, ktoré sú dlhé a rýchlo sa rozrastajú.

Spôsoby rozširovania:

Semená sa rozširujú pomocou vetra; sú opatrené vencom dlhých chlpov, ktoré slúžia k tomuto účelu. Podzemky rozširuje voda (najmä pri záplavách). K rozširovaniu môže prispiet' aj

človek, ak zeminu, v ktorej sa nachádzajú semená alebo úlomky podzemkov, premiestní na iné stanovište.

Netýkavka žliazkatá (*Impatiens glandulifera*)

Opis rastliny

Jednoročná rastlina s dutou, holou, dužnatou, pomerne hrubou, jednoduchou alebo rozkonárenou byľou dorastajúcou do výšky až 3 metre. V spodnej časti môže byť až 5 cm široká. Listy sú dlhé až 30 cm, kopijovité, na okraji pílkovité, v dolnej časti listu žliazkaté. V dolnej časti biele vyrastajú striedavo, v hornej časti sú listy protistojné alebo rastú v praslene. Kvítne od júna do septembra veľkými ružovými kvetmi, zoskupenými v menších pazušných strapcoch. Majú silnú sladkú vôňu. Plodom je podlhovastá pukavá tobolka.

Spôsob rozmnožovania:

Netýkavka žliazkatá sa rozmnožuje prevažne generatívne – semenami, ktoré klíčia na jar, k osídľovaniu nových stanovišť však prispieva aj vegetatívne rozmnožovanie, hoci oveľa zriedkavejšie. V takom prípade, na úlomku rastliny (najčastejšie biele, ktorá je krehká a lámačavá) sa vytvoria adventívne korene, pomocou ktorých zakorení.

Spôsoby rozširovania:

Kedže tento druh spravidla rastie na brehoch tokov, rozširuje sa najmä hydrochórnne, tzn. semená sa dostávajú do vody, kde klesajú na dno a potom sú odplavované na nové stanovištia spolu s pieskom a štrkem. K rozširovaniu prispieva aj človek, pretože je to často pestovaná okrasná rastlina a vynášaním odpadu, napr. zo záhradiek na brehy vodných tokov, sa vytvárajú nové ohniská pre následné hydrochórnne šírenie. Vzácne je zoochórne rozširovanie, dobre pozorovateľné je však vystreľovanie semien z jej toboliek (balistické rozširovanie) do vzdialenosť 3 až 6, 5 m. Spôsobuje to napätie pletív v tobolkách plodov, ktoré je také veľké, že už aj slabý dotyk zapríčiní ich puknutie a rozhodenie semien. Diaspóry netýkavky žliazkaté spravidla klesnú na dno toku a ďalej sú presúvané vodným prúdom. Nautochória (rozširovanie pomocou vody) však nehrá rozhodujúcu úlohu, pretože preschnuté semená plávajú len krátko. Diaspóry sa dostávajú na dno, kde sa váľajú spolu s pieskom a štrkem.

Pohánkovce (krídlatky, *Fallopia* sp. div)

Opis rastliny

Trváce, dvojdomé (na jednom jedinci sú buď len samičie alebo len samičie kvety) bylinky, až 400 cm vysoké, s dlhými hrubými, rozkonárenými podzemkami. Biele sú duté, s priemerom 1–5 cm. Stredné byľové listy stopkaté, vajcovité. Súkvetie je metlina, tvorená malými bielymi (zelenobielymi, žltobielymi, vzácne ružovobielymi) drobnými kvetmi. Kvítne od júla do septembra. Plodom je nažka. Pohánkovec japonský (*Fallopia japonica*) má listovú čepeľ 9–18 cm dlhú, na báze uťatú, chlpy na rube listov rovné, širšie ako dlhé; pohánkovec sachalinský (*Fallopia sachalinensis*) má listovú čepeľ 27–40 cm dlhú, na báze hlboko srdcovitú, chlpy na rube listov sprehýbané, 12–25 krát dlhšie ako široké; a pohánkovec český (*Fallopia bohemica*) má listovú čepeľ 13–24 cm dlhú, na báze uťatú až srdcovitú, chlpy na rube listov rovné, 1–5 krát dlhšie ako široké.

Spôsob rozmnožovania:

Pohánkovce sa rozmnožujú najmä vegetatívne rozrastaním podzemkov, úlomkami podzemkov, úlomkami bylí, niektoré druhy (najmä pohánkovec český) sa rozmnožujú aj semenami. V apríli až máji vyrastú z podzemkov nové výhonky. V polovici septembra dosahujú maximálnu výšku. V priebehu zimného obdobia sa listy rozložia, väčšia časť bylí

však zostáva v uschnutom stave vzpriamená alebo poľahnutá až do nasledujúceho vegetačného obdobia.

Spôsoby rozširovania:

Rozširovanie sa uskutočňuje najmä premostnením odlomených častí podzemkov, čo je charakteristické napríklad pri rôznych zemných prácach. Úlomky podzemkov a bylí a taktiež semená sa môžu šíriť aj pomocou prúdiacej vody, keďže tento druh sa často vyskytuje aj ako súčasť sprievodnej pobrežnej vegetácie tokov. Semená sa rozširujú aj vetrom.

III.

Pred realizáciou opatrení spojených s potláčaním výskytu, alebo odstraňovaním (eradicáciou) invázneho druhu je vždy nevyhnutné dopredu zistiť nasledujúce skutočnosti:

- vlastnícke vztahy konkrétnej lokality, prípadne správcu lokality,
- či sa v lokalite nachádzajú osobitne chránené časti prírody a krajiny (územia, druhy, biotopy),
- prírodné charakteristiky konkrétnej lokality - členitosť terénu, prístupové cesty, typ pozemku – najmä jeho situovanie na lesnom alebo polnohospodárskom pozemku, v prípade chránených území – stupeň ochrany, spôsob využívania pozemku v minulosti i v súčasnosti,
- rozšírenie druhu na lokalite tzn. plošný rozsah územia, na ktorom sa odstraňovanie bude uskutočňovať,
- početnosť, t.j. či je výskyt druhu/ov jednotlivý, skupinový, masový, plošná monokultúra a pod.. Priojedinelom výskytu je potrebné zistiť ohnisko odkiaľ sa druh (druhy) do územia šíria,
- biologické vlastnosti druhov uvažovaných na likvidáciu a ich ekologické nároky,
- spôsob rozmnožovania,
- riziká prichádzajúce do úvahy pri ničení - zdravotná bezpečnosť, blízkosť vodných biotopov, prítomnosť ďalších osobitne chránených alebo ohrozených druhov rastlín a živočíchov a biotopov,
- spôsob realizácie a odbornú spôsobilosť dodávateľa vykonávaných opatrení,
- časovú a hierarchickú postupnosť plánovaných opatrení.

IV.

Odstránenie inváznych nepôvodných druhov rastlín sa musí uskutočniť v súlade s vyhláškou Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 450/2019 Z. z., ktorou sa ustanovujú podmienky a spôsoby odstraňovania inváznych nepôvodných druhov.

Vo všeobecnosti je pri odstraňovaní inváznych rastlín potrebné brať do úvahy aký majú spôsob rozmnožovania a do akej biologickej skupiny patria, početnosť na lokalite, charakter a situovanie stanovišťa, ohrozenosť a veľkosť lokality, fázu rastu rastliny a ďalšie biologické vlastnosti druhu. Je potrebné ich odstraňovať hned v počiatočnom štádiu ich výskytu na lokalite, keďže ich odstraňovanie najefektívnejšie. Pri druhoch rozmnožujúcich sa aj generatívnym spôsobom je potrebné zrealizovať zásah pred alebo v čase kvitnutia druhu, zásadne pred začiatkom tvorby semien.

Spôsoby odstraňovania *Solidago gigantea* aj *Solidago canadensis* sú vykopávanie, vytrhávanie, aplikácia horúcej pary, kosenie a mulčovanie, pastva, orba, chemický spôsob alebo kombinovaný spôsob odstraňovania.

Spôsoby odstraňovania *Impatiens glandulifera* sú vykopávanie, vytrhávanie, aplikácia horúcej pary, pastva, kosenie a mulčovanie, ale aj chemický a kombinovaný spôsob.

Spôsoby odstraňovania *Ambrosia artemisiifolia* sú vykopávanie, vytrhávanie, aplikácia horúcej pary, kosenie a mulčovanie, pastva, orba a aj chemický spôsob odstraňovania.

Spôsoby odstraňovania *Fallopia sp. div.* sú vykopávanie, aplikácia horúcej pary, kosenie a mulčovanie, nastielanie fóliami, chemický spôsob alebo kombinovaný spôsob odstraňovania.

Všeobecné zásady odstraňovania inváznych druhov zistených na území obce:

Mechanický/fyzikálny spôsob odstraňovania sa uplatňuje najmä pri ojedinelom alebo maloplošnom výskytu druhu na lokalite alebo pri výskytu druhu vo vodných tokoch, v ochranných pásmach vód alebo v chránených územiach, kde nie je možné použiť chemický alebo kombinovaný spôsob. Mechanický spôsob (výrub) nie je povolený pre niektoré dreviny. Pre odstránenie *Impatiens glandulifera* sa využívajú predovšetkým mechanické spôsoby odstraňovania, pretože sa druh vyskytuje v okolí vodných tokov, ale problémom pri chemickom odstraňovaní môžu byť aj časté plošne menšie, nesúvislé porasty s nejasne vymedzenými hranicami, kde je vhodnejšie na odstraňovanie využiť niektorý z mechanických spôsobov odstraňovania, pretože chemický postrek by bolo nutné vykonať veľmi cielene, čo je náročné a mohlo by dôjsť ku poškodeniu okolitej vegetácie.

Chemický spôsob odstraňovania sa uplatňuje pri veľkoplošných výskytoch druhu, teda až vtedy, ak je výskyt invázneho nepôvodného druhu rozsiahly a mechanický spôsob odstraňovania by už bol neefektívny, časovo a finančne náročný. Pri aplikácii herbicídov je potrebné zvážiť negatívny vplyv na okolité druhy, zvlášť na vodné organizmy. Použitý herbicíd musí byť zvolený tak, že nespôsobí úhyn vodných organizmov v okolí jeho aplikácie. Na odstránenie rastlín možno využiť autorizované prípravky na ochranu rastlín (herbicídy), ktoré sú účinné pre príslušnú biologickú skupinu rastlín, zvyčajne je potrebné vykonať opakovanú aplikáciu po ďalšom vzádení nových jedincov. Pre zvýšenie účinnosti je vhodná aj kombinácia mechanického a chemického spôsobu, resp. viacerých spôsobov odstraňovania.

Kombinovaný spôsob odstraňovania sa uplatňuje tam, kde je chemický spôsob odstraňovania povolený a z akýchkoľvek dôvodov mechanický spôsob odstraňovania nepostačuje. Kombinovaný spôsob odstraňovania nie je vhodný pre druhy, ktoré sa vyskytujú na vodných plochách a rozmnožujú sa aj vegetatívne. Pri mechanickom odstraňovaní uvedených druhov môže dôjsť k fragmentácii rastlín a ich rozšíreniu na nové plochy. Kombinovaný spôsob sa v niektorých vhodných lokalitách účinne uplatňuje aj pri odstraňovaní *Impatiens glandulifera*, keď sa porast najprv pokosí a nanovo narastené rastliny sa ešte v tom istom roku postrieckajú herbicídom.

Pri všetkých druhoch však platí, že mechanické odstraňovanie musí byť uskutočňované dôsledne, pretože nedôsledné mechanické odstraňovanie je bez použitia ďalších metód neučinné a zvyšuje sa ním nebezpečenstvo ďalšieho rozširovania rastlín, takže v konečnom dôsledku môže byť mechanické odstraňovanie najmenej vhodným spôsobom zásahu.

Odlomené časti podzemkov, ponechané na mieste alebo vo vitálnom stave premiestnené na iné miesto, môžu veľmi ľahko regenerovať a nekontrolovatelne sa šíriť alebo opakoványm nesprávnym kosením môže dôjsť k zhusteniu porastu a rozšíreniu lokalít s výskytom inváznych rastlín.

Konkrétnie metódy odstraňovania inváznych druhov zistených na území obce:

Kosenie a mulčovanie porastov je spôsob odstraňovania, ktorý ak sa použije, tak treba uskutočňovať v 14 dňových intervaloch po celú dobu vegetačnej doby. Rastliny tak nestačia vytvoriť dostatok zásobných látok a postupne slabnú. Zásah je nutné uskutočňovať každoročne, kým sa objavujú nové výhonky a opakovane počas sezóny. Porast je potrebné pokosiť alebo pomulčovať pred kvitnutím rastlín. Je to veľmi účinný spôsob odstraňovania *Impatiens glandulifera*. Kosenie, sekanie sa v praxi najviac využíva, v spojitosti s údržbou tokov. Tam, kde sa kosia bylinné porasty sprievodnej vegetácie tokov, tam sa ničia súbežne aj porasty netýkavky žliazkatej. Keďže tento druh rastie často v kombinácii s ďalšími inváznymi rastlinami, spravidla sú odstraňované spoločne.

Na malých plochách s ojedinelým výskytom inváznej rastliny (napr. v okrasných záhradách) sa odporúča uskutočniť **vykopávanie a vytrhávanie**.

Vykopávanie je vhodné realizovať v čase, keď je pôda primerane vlhká a rastliny sa ľahko vyberajú. Pri vegetatívne sa rozmnožujúcich druchoch je potrebné výkop realizovať tak, že v pôde nezostanú zvyšky koreňov, z ktorých je rastlina schopná regenerovať. Pri vegetatívne sa rozmnožujúcich druchoch je vhodné tento spôsob realizovať rýľovacími vidlami, pretože použitím rýľa, lopaty alebo motyky sa zvyšuje riziko odrezania častí koreňov vedúce k obnoveniu rastu. Pri semenáčikoch vegetatívne sa rozmnožujúcich druhoch je potrebné tento spôsob realizovať čo najskôr po zistení výskytu na predchádzanie rozrastaniu koreňového systému a uľahčenie vykopávania. Pri starších jedincoch vegetatívne sa rozmnožujúcich druhoch je potrebné tento spôsob realizovať v období od začiatku kvitnutia až do plného kvitnutia, kedy by regenerácia z náhodne ponechaných častí koreňov mala byť najslabšia. Pri generatívne sa rozmnožujúcich druchoch je potrebné tento spôsob realizovať pred alebo v čase kvitnutia, zásadne pred začiatkom tvorby semien. Pri druchoch v okolí vodných tokov alebo druchoch rastúcich priamo v nich je potrebné vyberať jednotlivé rastliny zo substrátu tak, že nedôjde k odlomeniu ich častí, ktoré sú schopné regenerovať a zakoreníť. Vytrhávanie je vhodné na odstraňovanie semenáčikov rastlín a mladých rastlín, najvhodnejšie v čase, keď je pôda primerane vlhká, keď sa rastliny ľahko vyberajú. Pri vegetatívne sa rozmnožujúcich druchoch je potrebné vytrhávanie vykonať tak, že v pôde nezostanú zvyšky koreňov, z ktorých je rastlina schopná regenerovať. Nie je vhodné pre veľké odrastené a mohutné rastliny, pretože tie majú dobre vyvinutý dlhý koreň.

Orba sa nesmie použiť v lokalitách s osobitne chránenými druhmi alebo biotopmi. Môže sa využiť v tých prípadoch, ak sa invázne druhy vyskytujú na plochách s trvalým trávnym porastom alebo na opusteniskách, kde sa plocha plánuje využiť iným spôsobom či v inej kultúre (napr. premena na ornú pôdu a pod.). Ak sa využije na polnohospodársky využívaných stanovištiach, porast je potrebné porotať v období pred kvitnutím a po orbe je nevyhnutné osiať plochu konkurenčne silnejšími druhmi, ako ozimná raž alebo jačmeň jarný.

Orbou sa súbežne ničia semenáčiky, mladé i dospelé jedince rastlín. Po orbe sa vyžaduje odstrániť podzemné orgány rastlín (aspoň tie, ktoré ostali v blízkosti povrchu) a následne je nutné osiať plochu konkurenčne silnejšími druhmi. Napríklad, ak sa zásah vykonal na ornej pôde, je možné použiť ako osivo ozimné druhy obilovín. Tento spôsob je možné tiež využiť na úpravu opustenísk a nevyužívaných plôch v intravilánoch, ale i extravilánoch obce, na tzv. polných, lúčnych alebo mestských úhoroch. Upozornenie: Pri zemných prácach spojených s presunom zeminy nesmie dochádzať k narušeniu podzemných častí rastlín a ku ich transportu na nové lokality.

Nastielanie fólie sa odporúča zvlášť pri druhoch rodu *Fallopia sp.*, kedy sa plocha s výskytom druhu zakryje pevnou a nepriepustnou fóliou s minimálnou hrúbkou 1 mm (využiteľnou napríklad na dná záhradných jazierok), zafixuje a ponechá sa zakrytá minimálne dva roky. Plochu je vhodné prekryť s dostatočným presahom po okrajoch porastu invázneho druhu na predchádzanie vzádeniu rastlín z podzemkov na okrajoch. Následne sa po odkrytí skontroluje stav výskytu druhu, a ak sa neobjavia, aplikuje sa výsev konkurenčne silnejšími druhmi ako lucerna siata alebo mätonoh trváci.

Aplikácia horúcej pary - ošetrenie porastov prístrojom na aplikáciu horúcej pary sa realizuje v období pred kvitnutím druhu, v prípade *Fallopia sp.* a *Solidago gigantea* aj *Solidago canadensis* je potrebná aplikácia viackrát ročne ako alternatíva kosenia.

Pastva ovčami alebo hovädzím dobytkom je vhodná na lokalitách s hromadným výskytom druhov vo vegetatívnej fáze. Pastva rastliny úplne nezničí, len potlačí ich rast. Pastva však má svoje opodstatnenie, pretože aspoň čiastočne sa ňou znižuje hustota výskytu inváznych druhov. Pomocou tej sa znižuje najmä celková vitalita jedincov, obmedzuje reprodukcia, čo v konečnom dôsledku vedie k zníženiu početnosti jedincov. Pri pastve sa udupávaním môžu poškodiť aj koreňové krčky, čo má v konečnom dôsledku negatívny dopad na celé rastliny. Pri *Fallopia sp.* je však podmienkou, že sa s pastvou musí začať na začiatku vegetačného obdobia, tzn. ešte skôr ako rastliny vyrastú, v opačnom prípade sú pre ovce alebo dobytok rastliny nekonzumovateľné. Pastvu v prípade *Impatiens glandulifera* možno realizovať len v obmedzenom rozsahu vzhľadom na charakter väčšiny stanovišť, kde sa spravidla tento druh vyskytuje (býva sústredený najmä v bylinnej etáži sprievodnej pobrežnej vegetácie tokov).

Platí však všeobecne, ako už bolo spomenuté, že ak mechanické odstraňovanie nie je povolené alebo nie je možné zabezpečiť dôsledné mechanické odstraňovanie rastlín, je potrebné kombinovať ho s chemickým spôsobom likvidácie, postupom podľa návodu výrobcu. **Návodom výrobcu nie sú dotknuté nasledujúce povinnosti, ktoré je potrebné dodržať vždy:**

1. Vždy je potrebné rešpektovať bezpečnostné hľadiská, pretože pri nesprávnej aplikácii môžu niektoré z chemických prípravkov nepriaznivo vplyvať na okolitú vegetáciu a na niektoré ďalšie zložky životného prostredia a tiež môžu ohroziť aj zdravie osoby, ktorá aplikáciu vykonáva.
2. Postrek sa nesmie použiť na osobitne chránené druhy a biotopy.
3. Postrek sa nesmie vykonávať na silne zaprášené rastliny (nie po dlhom období sucha).
4. V deň postreku nesmie pršať, ani sa schýľovať k dažďu, a to ani podľa predpovede počasia, ktorú na svojom webovom sídle www.shmu.sk zverejňuje Slovenský

hydrometeorologický ústav, pretože po aplikácii herbicídu nesmie dôjsť k jeho zmytiu výrobcom predpísaný čas.

5. Je potrebné dbať, aby počas postrekovania fúkal mierny vietor, pretože pri absolútном bezvetrí môžu koncentrované výparы negatívne vplývať aj na okolitú vegetáciu.
6. Po aplikácii na pasienkoch a lúkach musí byť dodržaná ochranná lehota 21 dní, kedy sa nesmie porast využívať.

Zásah je potrebné opakovať minimálne nasledujúci rok (podľa zostarnutia porastu a mohutnosti koreňového systému). Biomasu je potrebné spáliť na mieste, pričom treba dbať na protipožiarne opatrenia. Pri práci s herbicídom je potrebné dodržiavať zásady pre prácu s jedmi, dodržiavať predpísané riedenie výrobcom, nepoužívať herbicíd na iné pôvodné rastliny, nepoužívať ho v blízkosti vodného zdroja a pestovaných rastlín. Pred postrekom je vhodné odstrániť staré odumreté stonky z minulého roku (použitím krovinorezu). Najúčinnejšie obdobie použitia herbicídu je začiatok vegetačného obdobia, keď sú dostatočne rozvinuté listy a rastliny nie sú veľmi vysoké druhú aplikáciu urobiť v čase, keď rastliny dosahujú výšku približne 20 cm, ak je vyššia, praktická aplikácia je už náročná. V prípade že poveternostné podmienky nedovoľujú postrek pred dorastením do výšky 1 –1,5 m, možno rastliny pokosiť tesne nad zemou krovinorezom. Približne po 7 týždňoch možno potom aplikovať herbicíd. Väčšina vyrábaných chemických postrekov zasahuje celé rastliny vrátane koreňového systému (chemický prostriedok sa dostane cievnymi zväzkami až do koreňa rastliny), nepôsobí však na pôdnú zásobu semien.

Pri mechanickom ničení vždy treba dbať na to, aby sa ulomené časti rastlín nedostali do vodného toku a aby sa zásah realizoval pred kvitnutím jedincov.

Pri druhoch rodu *Fallopia sp.* je vhodné ponechať rastlinu počas vegetačného obdobia bez zásahu a chemický postrek aplikovať na jeseň do príchodu mrazov. Ošetrený porast je potrebné ponechať cez zimu premrznúť a potom odstrániť. Pri druhoch s hrubšou byľou možno využiť aj metódu vpichu koncentrovaného prípravku do stoniek (injekčná metóda).

Upozornenie ku chemickému a kombinovanému spôsobu odstraňovania:

Pri chemickom aj kombinovanom spôsobe odstraňovania sa musia dodržať ustanovenia zákona č. 314/2001 Z. z. o ochrane pred požiarmi v znení neskorších predpisov a vyhlášky Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky č. 488/2011 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o zásadách a opatreniach na ochranu zdravia ľudí, zdrojov pitnej vody, včiel, zveri, vodných a iných necieľových organizmov, životného prostredia a osobitných oblastí pri používaní prípravkov na ochranu rastlín.

Odporúčania odborníkov z Centra biológie rastlín a biodiverzity Slovenskej akadémie vied:

Pre odstraňovanie Ambrózie palinolistej, napoklko ide o jednoročnú bylinu, sú najvhodnejšie metódy mechanického charakteru. Zásah je vždy potrebné realizovať v období pred kvitnutím druhu (do začiatku augusta), aby sa zabránilo tvorbe a následnému rozšíreniu semien. Pri jedinelom výskytu sa môže využívať vytrhávanie alebo výkop rastlín. Väčšie porasty sa kosia alebo mulčujú. Vhodné je zrealizovať tento zásah opakovane, napoklko rastlina dokáže v danom roku opäťovne narásť. Účinná je aj pastva oviec alebo dobytka. Na okrajoch využívanej ornej pôdy sa môžu porasty druhu aj porastať a následne osiať lucernou siatou alebo mätonohom trvácom. Zásahy je potrebné na lokalite opakovať niekolko rokov po

sebe, pretože sa v pôde môže nachádzať zásoba semien, ktoré klíčia postupne. Môže sa použiť aj postrek porastu druhu registrovaným prípravkom na ochranu rastlín (herbicídom), ale nakoľko sú účinné mechanické spôsoby odstraňovania, odporúčame využívať tieto.

Pri odstraňovaní pohánkovcov aj zlatobýľ odporúčame metódy odstraňujúce celú rastlinu, t. j. vytrhanie, príp. vykopávanie jednotlivých bylí (trsov) aj s podzemkami a koreňmi, ktoré sú najúčinnejšimi spôsobmi ich eliminácie. Vytrhanie bylí je potrebné opakovať v závislosti od dorastania nových bylí: zväčša počas viacerých rokov a pri pohánkovcoch aj niekoľkokrát ročne.

Menej účinnými spôsobmi ich odstraňovania sú metódy, keď v pôde ponechávame podzemné časti a eliminujeme len nadzemné časti rastliny: aplikácia horúcej pary, kosenie, mulčovanie, pastva, nastielanie fóliami. Pri týchto metódach (okrem nastielanie fóliami) je potrebné zabezpečiť, aby sa používali opakovane, viac ráz do roka a počas viacerých rokov, nakoľko po prvotnom zásahu odstránenia nadzemnej časti invázne rastlinky spravidla reagujú zvýšením vetvenia podzemkov, čím sa zahustuje existujúci porast a trs (polykormón) rastlinky sa rozrastá do okolia. Pokial' sa teda tieto zásahy nerobia opakovanie namiesto potlačeniu dochádza naopak k zväčšeniu porastu inváznych rastlín.

Orbu odporúčame len na miestach silno pozmenených inváznymi rastlinami, kde sa už nenachádzajú cennejšie pôvodné rastlinky, nakoľko pri orbe dochádza k zničeniu väčšiny, ako inváznych, tak aj pôvodných rastlín. Ak je na lokalite inváznych jedincov málo, pri orbe vzniká riziko, že sa úlomky ich podzemkov roznesú do väčšej plochy ako bol pôvodný porast a tým dochádza k zväčšeniu porastu inváznych rastlín.

Mulčovanie nie je optimálnou metódou odstraňovania pohánkovcov ani zlatobýľ, nakoľko pri ňom dochádza k zabíjaniu veľkého množstva hmyzu a podrvené rastlinky zostávajúce na lokalite túto obohacujú o dusík a tak podporujú rast najmä inváznych rastlín. Pri pohánkovcoch nie je mulčovanie vhodné aj z toho dôvodu, že malé úlomky byl' pohánkovcov ponechané po mulčovaní na lokalite môžu zakoreňovať alebo sa šíriť do okolia (vetrom, vodou) a v ňom zakoreňovať a dochádza tak k zväčšeniu počtu inváznych rastlín.

Aplikácia herbicídov

Pri odstraňovaní pohánkovcov a zlatobýľ, resp. inváznych rastlín všeobecne, neodporúčame aplikovať chemické postreky herbicídmi, ktoré zaťažujú životné prostredie. Majú negatívny vplyv nielen na pôvodné rastlinky, ale aj na postriekané drobné živočíchy a pôdne mikroorganizmy. Herbicídne chemické prípravky sa navýše dostávajú do povrchových aj podzemných vôd a šíria sa do okolia.

Herbicídne prípravky pri odstraňovaní inváznych rastlín odporúčame aplikovať len dvomi spôsobmi: (a) priamym nanášaním (potieraním štetcom) na rezné plochy byl' (kmeňov) po výruboch alebo (b) priamou injektážou (vpichovaním) do byl' inváznych rastlín. Takýto spôsob odstraňovania je efektívny pri drevinách, pri bylinách ho sice možno použiť, nie je to však efektívny spôsob odstraňovania.

Poznámka: Pri odstraňovaní pohánkovcov ani zlatobýl' netreba mať špeciálne pomôcky na zamedzenie styku inváznej rastliny s kožou človeka, nakoľko pohánkovce v bežných prípadoch nespôsobujú kožné alergie ani iné zdravotné problémy.

Podporné opatrenia pri eliminácii inváznych rastlín

Pri odstraňovaní inváznych rastlín na väčších plochách je vhodné po prvých elimináciách inváznych rastlín zároveň tieto plochy osiať zmesou semien domácich (pôvodných, neinváznych lúčnych alebo lesných) rastlín vhodných pre dané stanovište. Kličiace a rozrastajúce sa pôvodné rastliny konkurenčne pôsobia na invázne rastliny a zabezpečujú na jednej strane rýchlejšie odstraňovanie inváznych rastlín a na druhej strane rýchlejšie vytvorenie ochranného krycieho porastu pôvodných rastlín.

V prípade ak odstraňujeme invázne rastliny orbou: pred orbou odporúčame plochu najskôr pokosiť, odviesť z nej biomasu a následne osiať plochu na jeden rok kŕmnou zmesou (napr. bôbovitých rastlín) a po pozberaní úrody tieto plochy osiať zmesou semien domácich (pôvodných, neinváznych) rastlín a následne zabezpečiť na osiatej ploche pravidelné (v intervale cca 2-3-krát ročne) kosenie, doplnené o ručné vytrhávanie zmladzujúcich inváznych rastlín.

Zamedziť treba taktiež tomu, aby bola pôda z lokalít s výskytom inváznych rastlín premiestňovaná na iné miesta, nakoľko obsahuje semená, časti podzemkov a iné zárodky inváznych rastlín a po odnesení takejto pôdy na iné miesto dôjde aj k šíreniu inváznych rastlín.

Ostatné pokyny na odstraňovanie odporúčame tak, ako je uvedené v zákone (vykopávanie je vhodné realizovať, keď je pôda primerane vlhká a tak, že nezostanú v pôde zvyšky podzemkov; kosenie, mulčovanie, aplikáciu horúcej pary treba realizovať pred kvitnutím druhov, opakovať ich počas sezóny; atď.).

V.

Spôsoby nakladania s biomasou z inváznych nepôvodných druhov rastlín

1. Kompostovanie

Kompostujú sa sterilné rastliny alebo ich časti, ktoré ešte nevytvárajú semená ani plody. Pri druhoch rodu *Fallopia sp.* sa kompostujú nadzemné časti rastlín, avšak je lepšie sa tejto metóde vyuhnúť ak je to možné, pretože ľahko môžu zakoreníť. Druhy rodu zlatobýl zasa súce môžu byť pokosené v čase kvitnutia, ale po pokosení vytvoria na usýchajúcich rastlinách plody a keď sa tieto dajú na kompost, opäť z nich môžu vyrásť dcérske rastliny; alebo semená z kompostu odfúkne viesť.

2. Spálenie

Ak rastliny už tvoria semená alebo plody, je potrebné ich najprv vysušiť takým spôsobom, že nemôže dôjsť k rozšíreniu ich semien alebo plodov do okolia a následne vysušené rastliny spaliť v súlade so zákonom č. 314/2001 Z.z. o ochrane pred požiarimi v znení neskorších predpisov. Zdôrazňujeme však, že ak rastliny vytvorili semená, životoschopné semená na nich zostanú aj po vysušení rastlín. Pri zlatobylach sa semená tvoria z odkvitajúcich kvetov práve (aj) počas sušenia.

3. Štiepkovanie

Štiepku je možné využiť na mulč (ak nie sú zo štiepkované jedince drevín so semenami).

4. Skrmovanie

Pokosenú biomasu z inváznych nepôvodných druhov rastlín je z hľadiska ich invázneho charakteru možné využiť aj na skrmnenie hospodárskymi druhami zvierat, ich strávitelnosť je však na posúdení príslušných chovateľov zvierat.

5. Surovina na výrobu biopaliva

podľa zákona č. 309/2009 Z.z. o podpore obnoviteľných zdrojov energie a vysoko účinnej kombinovanej výroby a o zmene a doplnení niektorých zákonov v aktuálnom znení.

Odporúčania odborníkov z Centra biológie rastlín a biodiverzity Slovenskej akadémie vied:

Odstránenú biomasu pohánkovicov je potrebné likvidovať spálením alebo skrmovaním, prípadne (ak existujú postupy) použiť ju na výrobu biopaliva. Nemožno ju ponechať na odstraňovanej ploche ani ju odviesť na kompostovanie na inú plochu, nakoľko pohánkovec sú schopné opäťovne zakoreníť a vytvoriť porasty nielen zo semen, ale aj z drobných častí podzemných alebo nadzemných orgánov (podzemkov, býl).

Pri zlatobyliach odporúčame kompostovanie častí rastlín (mimo odkvitajúcich súkvetí a semen), spálenie, resp. (ak existujú postupy) na výrobu biopaliva. Kompostovať nemožno odkvitnuté súkvetia zlatobýľ, nakoľko tieto dokážu vytvoriť zrelé semená aj na odstrihnutých odkvitajúcich súkvetiach a semená sa z miest kompostovania následne môžu šíriť vetrom do okolia.

Pri kompostovaní inváznych rastlín je vo všeobecnosti potrebné zamedziť tomu, aby boli časti odstránených (kompostovaných) rastlín schopné zakorenenia (semená, podzemky, pri pohánkovcoch aj biele a pri zlatobyliach aj odkvitajúce kvety) odnesené vodou, vetrom alebo iným spôsobom.

Pri pohánkovcoch nie je vhodným využitie štiepky na mulč, nakoľko pohánkovec sú schopné zakoreňovať aj z malých úlomkov býľ a môže tak dochádzať k rozširovaniu inváznych rastlín.

VI.

Podľa § 14 ods. 1 zákona č. 150/2019 Z. z. obec pri výkone samosprávy upozorňuje vlastníkov, správcov a užívateľov pozemkov na miesta výskytu inváznych nepôvodných druhov a na ich povinnosti podľa § 3 ods. 2 zverejnením informácie o miestach ich výskytu a informačného letáku podľa odseku 2. Obec môže upozorňovať vlastníkov, správcov a užívateľov na miesta výskytu inváznych nepôvodných druhov a na ich povinnosti podľa § 3 ods. 2 aj na základe vlastného zistenia.

Podľa § 3 ods. 1 zákona č. 150/2019 Z. z. každý, kto vykonáva činnosť, v súvislosti s ktorou môže dôjsť k úniku inváznych nepôvodných druhov uvedených v národnom zozname alebo v zozname Európskej únie do životného prostredia alebo šíreniu týchto inváznych nepôvodných druhov v životnom prostredí, je povinný prijať opatrenia na zamedzenie takého úniku alebo šírenia.

Štátnej ochranej prírody zverejňuje predpísaným spôsobom v súlade so zákonom č. 305/2013 Z. z. o e-Governmente a zákonom č. 3/2010 Z. z. o národnej infraštruktúre pre priestorové informácie na svojom webovom sídle www.sopsr.sk a tým aj predkladá každej obci elektronicky informáciu o miestach výskytu inváznych nepôvodných druhov <http://maps.sopsr.sk/mapy/invazne.php> a informačný leták, ktorý obsahuje informáciu o inváznom druhu, vrátane jeho popisu a zobrazenia, a informáciu o spôsobe jeho odstraňovania http://www.sopsr.sk/invazne-web/?page_id=15.

Postup pre využitie zverejnených informácií:

1. Na webstránke Enviroportál je zverejnená mapa <http://envirozataze.enviroportal.sk/mapa> na ktorej na horizontálnej lište treba kliknúť na obec a napísat „Rimavská Baňa“.
2. Na horizontálnej lište v záložke „Mapový obsah“ sú dve hlavné záložky „Environmentálne záťaže“ a „Doplnkové priestorové údaje“. Záložka „Doplnkové priestorové údaje“ obsahuje priečinok „Ochrana prírody“ a v tomto priečinku sú podpriečinky, medzi nimi aj napr. podpriečinok „Maloplošné chránené územia“. Prostredníctvom tejto mapy (Mapový podklad: © Úrad geodézie, kartografie a katastra SR 2000 - AG, SVM50) sa zobrazia príslušné chránené územia, ak sa nachádzajú vo vybranej lokalite (Príloha č.3).
3. Na webovom sídle ŠOP SR www.sopsr.sk je webstránka určená pre invázne druhy <http://www.sopsr.sk/invazne-web/>, na ktorej je aktuálne evidovaný výskyt inváznych druhov rastlín Slovenskej republiky. Tieto informácie sú zverejnené na interaktívnej mape Slovenska, ktorá je priebežne aktualizovaná z databázy údajov vedenej na ŠOP SR – <http://maps.sopsr.sk/mapy/invazne.php>. (Príloha č. 4) je možné vyhľadávať jednotlivé invázne druhy v rámci vybraného katastrálneho územia. Každý záznam obsahuje aj bližšie údaje o lokalite výskytu, výmere, dátume záznamu. Na tejto stránke sú zverejnené aj informačné letáky http://www.sopsr.sk/invazne-web/?page_id=15 v zmysle § 14 ods. 2 zákona č. 150/2019 Z. z. s informáciami o jednotlivých inváznych druhoch rastlín, vyskytujúcich sa na území Slovenska, vrátane ich popisu, zobrazenia a informácie o spôsobe odstraňovania druhu. Tieto letáky je potrebné zverejniť na webovej stránke obce a aj iným v obci obvyklým a účinným spôsobom. Na interaktívnej mape <http://maps.sopsr.sk/mapy/invazne.php> (Príloha č. 4) je v komunikačnom okne potrebné vyplniť katastrálne územie a botanický taxón, ktorý je vo forme ponukového zoznamu. Výsledkom vyhľadania je aktuálne zistený počet lokalít (jeden príklad v prílohe č. 5) a v prípade, že je v komplexnom informačnom a monitorovacom systéme ŠOP SR (KIMS) vložený príslušný záznam, tak sú sprístupnené aj detailné botanické informácie z biomonitoringu (jeden príklad v prílohe č. 6).
4. Biomonitoring ŠOP SR: ŠOP SR zverejňuje aj údaje z biomonitoringu, <http://www.biomonitoring.sk>. Táto zverejnená informácia obsahuje aj mapové nástroje <http://webgis.biomonitoring.sk/>. Priestorové a botanické informácie o inváznych nepôvodných druhoch sú však užívateľsky pohodlne prelinkované do čísla výskytového záznamu v komunikačnom okne interaktívnej mapy (stĺpec „Occurencerecordid“ vo výsledkoch vo vyhľadávacej tabuľke v Prílohe č. 5).

VII.

Pre každého, teda aj pre obce platí zákaz priniesť na územie Slovenskej republiky invázne nepôvodné druhy uvedené v zozname inváznych nepôvodných druhov vzbudzujúcich obavy Slovenskej republiky (ďalej len „národný zoznam“), držať ich, rozmniožovať, prepravovať okrem ich prepravy v súvislosti s ich eradikáciou, uvádzat na trh, používať, vymieňať, nechat rozmniožovať, chovať, pestovať alebo ich uvoľniť do životného prostredia.

Na invázne nepôvodné druhy uvedené v zozname inváznych nepôvodných druhov vzbudzujúcich obavy Európskej únie podľa vykonávacích nariadení Komisie (EÚ) 2016/1141, 2017/1263 a 2019/1262 (ďalej len „zoznam Európskej únie“) sa vzťahujú zákazy podľa čl. 7 ods. 1 nariadenia (EÚ) č. 1143/2014.

Každý, kto vykonáva činnosť, v súvislosti s ktorou môže dôjsť k úniku inváznych nepôvodných druhov uvedených v národnom zozname alebo v zozname Európskej únie do životného prostredia, alebo ich šíreniu v životnom prostredí, je povinný prijať opatrenia na zamedzenie takého úniku alebo šírenia a obec takéto činnosti vykonáva.

Každý vlastník alebo správca pozemku, teda aj každá obec je povinná za podmienok a spôsobom, ktorý predpisuje vyhláška Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 450/2019 Z. z. odstraňovať zo svojho pozemku invázne nepôvodné druhy uvedené v národnom zozname alebo v zozname Európskej únie okrem druhov podľa § 3 ods. 3 a 4 zákona č. 150/2019 Z. z., a starať sa o pozemok tak, aby sa zamedzilo ich šíreniu; ak je pozemok v užívaní inej osoby, ako je vlastník alebo správca pozemku, tieto povinnosti má užívateľ pozemku, pričom ich obec upozorňuje na výskyt inváznych nepôvodných druhov a na ich povinnosti z toho vyplývajúce (viď. § 14 ods. 1 zákona č. 150/2019 Z. z.).

Obec nemá v správe chránené územia, ak sa však na území obce alebo v jej blízkosti nachádza chránené územie, na ktorom bol zistený invázny nepôvodný druh, musí obec svojimi preventívnymi opatreniami zvlášť dbať na to, aby sa tento invázny nepôvodný druh nenachádzal aj na jej území, pretože inak príslušná Správa CHKO nemôže účinne zasiahnuť na ňou spravovanom chránenom území. Ako už bolo spomenuté, invázne nepôvodné druhy sa ľahko šíria a po ukončení vegetačnej fázy viesť často aj na väčšie vzdialenosť od materskej rastliny odnáša jednotlivé semená, plody alebo celé súplodia. Diaspóry spláchnu buď prívalové vody, napríklad v cestných priekopách, alebo sú vetrom odnášané tak, že dosiahnu hladinu vodného toku, alebo ak rastú priamo pri toku, tak semená padnú priamo do vody a plaviac sa na vodnej hladine šíria sa ďalej. Plody alebo semená môžu priťnúť aj na telo (na srst', perie a pod.) živočíchov, čím sa rastlina dostane na ďalšie stanovište; mnohé druhy živočíchov (najmä vtáci) požierajú dužinaté plody a vyvrhujú potom v nich obsiahnuté semená. Aj vyhodené, reprodukcie schopné, plodné rastliny na smetiskách/skládkach, prispievajú ku vzniku nových ohnísk šírenia inváznych druhov. Prenos môžu zapríčiniť aj rôzne mechanizmy využívané v lesnom hospodárstve, poľnohospodárstve, pri údržbe tokov a pod., ktoré na svojich kolesách spolu so zeminou často nesú aj diaspóry rôznych druhov. K šíreniu dochádza aj prostredníctvom vykopanej zeminy a jej odvozom na nové miesta, pretože spolu s ňou sú premiestňované aj podzemné orgány rastlín.

Na základe zisteného nedostatku uvedeného v Protokole č. 46/06/20/ID-P, č. konania: 4188/46/2020-5333/2020 zo dňa 18. 02. 2020, Inšpekcia listom č. 5647/46/2020-14095/2020 dňa 13. 05. 2020 oznámila obci Rimavská Baňa podľa § 18 zákona o správnom poriadku začatie správneho konania vo veci uloženia opatrení na nápravu podľa § 9 písm. d) v nadväznosti na § 16 ods. 15 zákona č. 150/2019 Z.z. a v súlade s § 33 ods. 1 a 2 správneho poriadku dala účastníkovi konania možnosť pred vydaním rozhodnutia oboznámiť sa s podkladmi pre vydanie rozhodnutia nahliadnutím do príslušného administratívneho spisu. Spôsob nahliadnutia do administratívneho spisu bol limitovaný podmienkami mimoriadnej situácie, preto bolo potrebné telefonicky ho dohodnúť. Nahliadnutie do administratívneho spisu bolo možné v lehote do 21 pracovných dní odo dňa doručenia oznámenia o začatí správneho konania. V tejto lehote mal účastník konania tiež možnosť písomne sa vyjadriť k podkladom rozhodnutia a k spôsobu ich zistenia, prípadne navrhnúť ich doplnenie, resp. mohol predložiť ďalšie dôkazové materiály, ktoré by mohli objasniť zistenie skutkovej podstaty veci. Dĺžka lehoty na oboznámenie sa s podkladmi pre vydanie rozhodnutia bola stanovená na základe mimoriadnej situácie v SR. Inšpekcia súčasne účastníka konania upozornila, že ak v stanovenej lehote nepredloží vyjadrenie k podkladom rozhodnutia a k spôsobu ich zistenia, ani ich nedoplní, bude pri rozhodovaní v predmetnej veci vychádzať zo známych podkladov, ktoré má inšpekcia k dispozícii. Účastník konania sa k podkladom rozhodnutia a k spôsobu ich zistenia v stanovenej lehote nevyjadril, nenavrhol ich doplnenie ani nepredložil ďalšie dôkazové materiály, ktoré by mohli objasniť zistenie skutkovej podstaty veci.

Pri určovaní opatrení na nápravu Inšpekcia spolupracuje s odborníkmi Botanického ústavu Centra biológie rastlín a biodiverzity SAV, Štátnej ochrany prírody SR aj so Slovenskou botanickou spoločnosťou pri SAV. Z dôvodu obmedzenia pohybu, ktoré bolo spôsobené mimoriadnou situáciu vyhlásenou v SR v súvislosti so šírením nového koronavírusu sa údaje/odborné stanoviská na webovom sídle ŠOP SR zverejňovali primerane situáciu postupne, preto nebolo možné rozhodnúť v lehote podľa § 49 zák. č. 71/1967 Zb. (správny poriadok) v aktuálnom znení, preto ju odvolací orgán predlžil, o čom bol účastník konania upovedomený dňa 17.07.2020 č. konania: 5647/46/2020-22650/2020.

Pretože Inšpekcia v predĺženej lehote mala dostatok podkladov na spoľahlivé posúdenie, nenariadila ústne pojednávanie.

VIII.

Bremeno likvidácie inváznych druhov rastlín je podľa zákona povinnosťou vlastníkov pozemkov. Aj keď v súčasnosti pozorujeme, že problematika inváznych druhov zaujíma širokú verejnosť, vlastníkov pozemkov bude ľahšie presvedčiť, aby opakovane vkladali úsilie a finančie do činnosti, ktorej výsledok je často v nedohľadne. Priaživo môže zapôsobiť vzor štátu a samospráv pri likvidácii inváznych druhov na pozemkoch v ich vlastníctve a správe a pri prevencii ich šírenia.

Preto Inšpekcia na základe vykonaného konania rozhodla tak, ako sa uvádzajú vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu podľa § 53 a § 54 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní v znení neskorších predpisov možno podať na Slovenskú inšpekcii životného prostredia, Inšpektorát životného prostredia Banská Bystrica odvolanie do 15 dní odo dňa doručenia rozhodnutia účastníkovi konania. Ak toto rozhodnutie po vyčerpaní prípustných riadnych opravných prostriedkov nadobudne právoplatnosť, jeho zákonnosť môže byť preskúmaná súdom.

Ing. Zdeněk Gregor
riaditeľ

Doručuje sa:
Obec Rimavská Baňa, Hlavná 168/4, 980 53 Rimavská Baňa
Mgr. Elena Polóniová, starostka obce

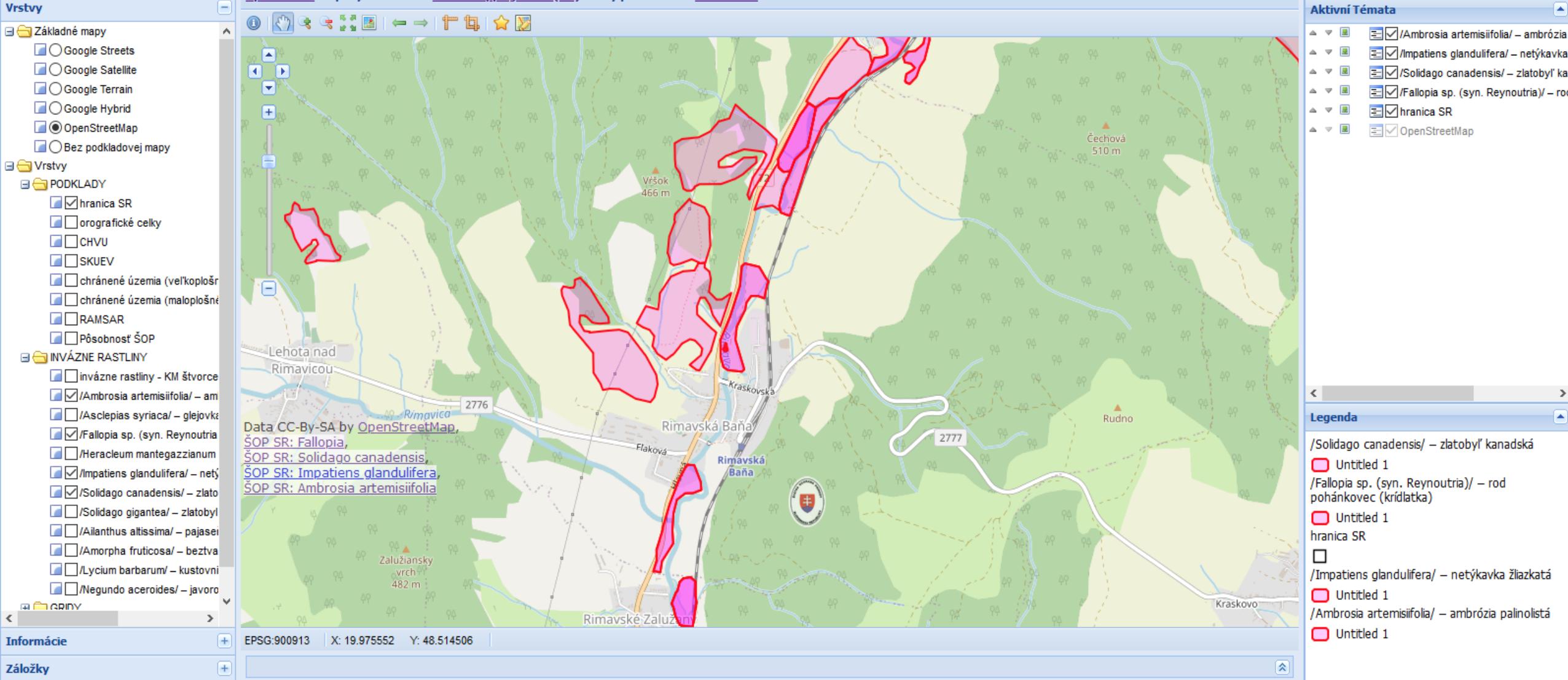
Po nadobudnutí právoplatnosti:
Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky, Sekcia ochrany prírody a tvorby krajiny, Odbor štátnej správy ochrany prírody, Námestie L. Štúra 1, 812 35 Bratislava

Ako začať

Mapa prioritných lokalít, kde sa majú odstraňovať invázne druhy rastlín v rámci aktivít Operačného programu Kvalita životného prostredia 2014 - 2020.

Mapový prehliadač Štátnej ochrany prírody SR

Open source mapový framework: Heron Mapping Client (MC) šírený pod licenciou GNU GPL v3

Hľadať

Hľadať: výskytové záznamy - invázne rastliny

Katastrálne územie: Rimavská Baňa

Botanický taxón: **Fallopia sp.**

Hľadanie dokončené: 0 Výsledky

Zrušiť Hľadať

< Hľadať Výsledok >

Hľadať

Hľadať: výskytové záznamy - invázne rastliny

Katastrálne územie: Rimavská Baňa

Botanický taxón: **Solidago canadensis**

Hľadanie dokončené: 9 Výsledky

Zrušiť Hľadať

< Hľadať Výsledok >

Hľadať

Hľadať: výskytové záznamy - invázne rastliny

Katastrálne územie: Rimavská Baňa

Botanický taxón: **Impatiens glandulifera**

Hľadanie dokončené: 5 Výsledky

Zrušiť Hľadať

< Hľadať Výsledok >

Hľadať

Hľadať: výskytové záznamy - invázne rastliny

Katastrálne územie: Rimavská Baňa

Botanický taxón: **Ambrosia artemisiifolia**

Hľadanie dokončené: 1 Výsledok

Zrušiť Hľadať

< Hľadať Výsledok >

Hľadať

Hľadať: výskytové záznamy - invázne rastliny

Katastrálne územie: Rimavská Baňa

Botanický taxón: **Solidago gigantea**

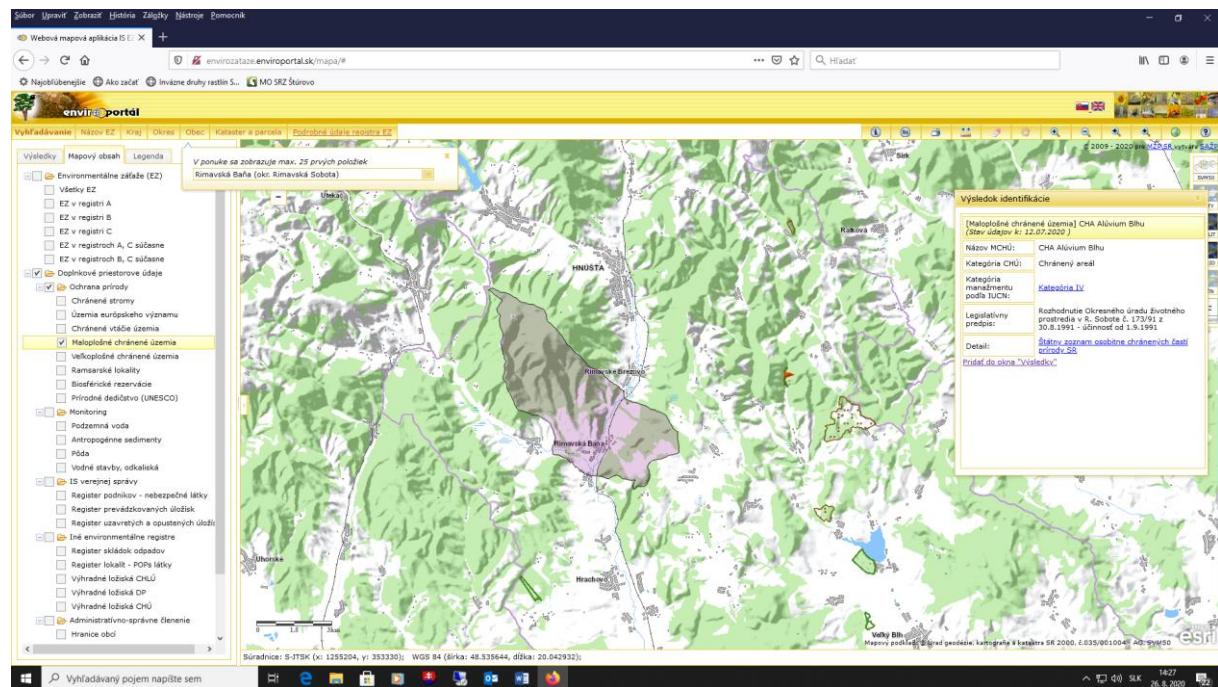
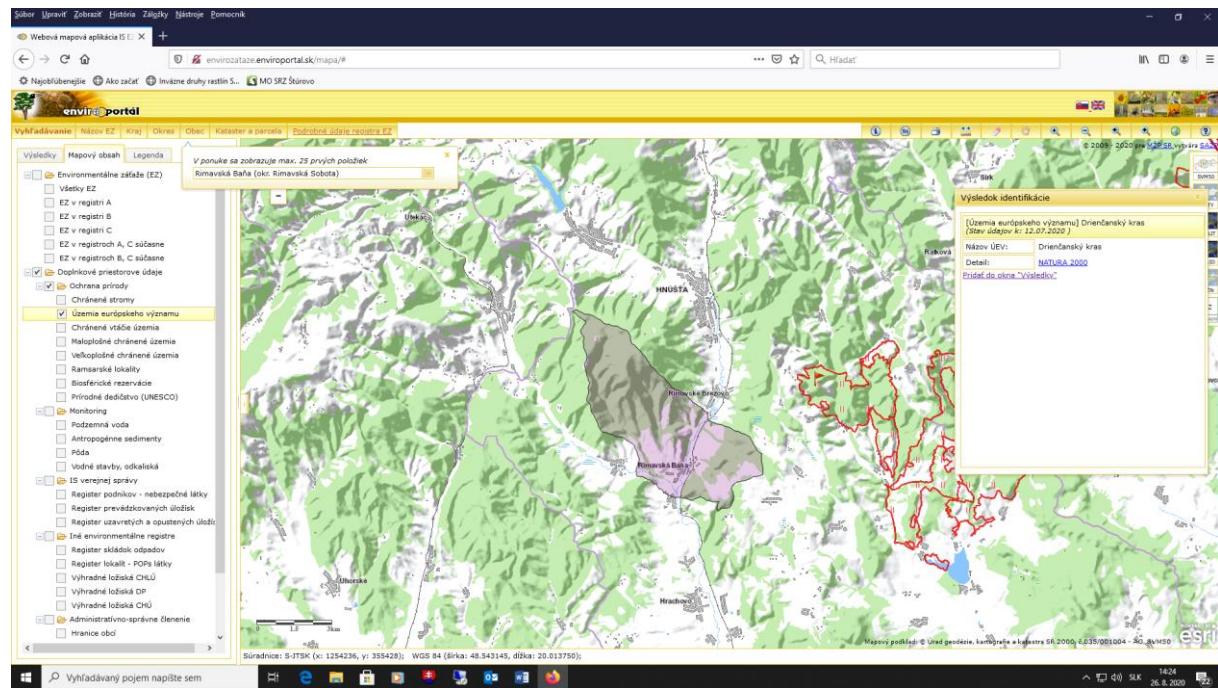
Hľadanie dokončené: 1 Výsledok

Zrušiť Hľadať

< Hľadať Výsledok >

Príloha č. 3: Rimavská Baňa

V blízkosti obce sa nachádzajú tieto chránené územia:

Súbor Upraviť Zobrazit Historia Záložky Nástroje Pomocník

Webová mapová aplikácia IS | +

[envirozataze.enviroportal.sk/mapa/#](#)

Najčítaanejšie Ako začať Iné zdroje drahých rastlin S... MO SRZ Štúrovo

Vyhľadávanie Názov EZ Kraj Okres Obec Kataster a parcela Podrobnejší údaje rezervácie EZ

Výsledky Mapový obraz Legenda

V ponuke sa zobrazuje max. 25 prvých položiek Rimavská Baňa (okr. Rimavská Sobota)

Všecky EZ

EZ v registri A

EZ v registri B

EZ v registri C

EZ v registriach A, C súčasne

EZ v registriach B, C súčasne

Odpisovkové priestorové údaje

Ochrana prírody

Chránené stromy

Územia európskeho významu

Chránené vtáče územia

Maloplošné chránené územia

Veľkoplošné chránené územia

Ramsarské lokality

Biosférické rezervácie

Prírodné dedičstvo (UNESCO)

Monitoring

Podzemná voda

Antropogénne sedimenty

Pôda

Vodné stavby, odkašiká

IIS verejnej správy

Register podnikov - nebezpečné látky

Register prevádzkovanych uložisk

Register uzavretých a opestených uložisk

Iné environmentálne registre

Register skladiek odpadov

Register lokalit - POPs látky

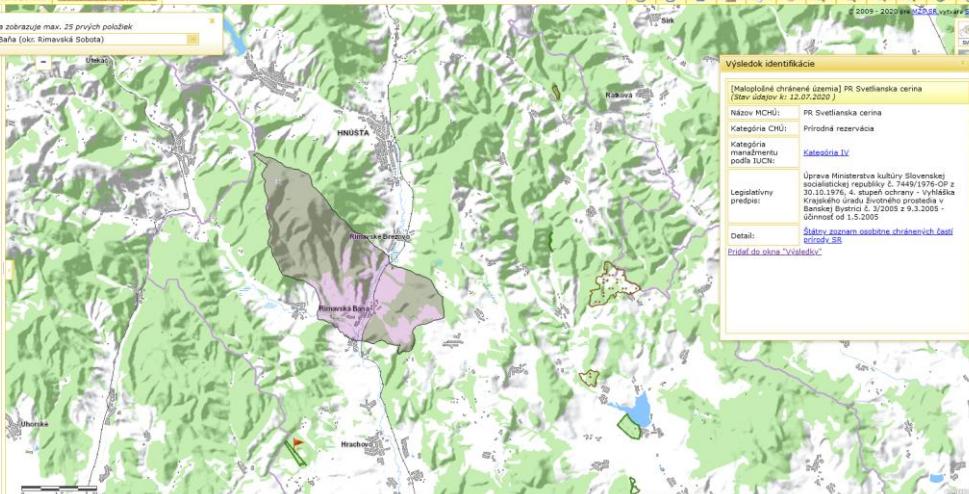
Vyhradne ložiska CHÚ

Vyhradne ložiska DPL

Vyhradne ložiska CHÚ

Administratívno-správne členenie

Hranice obcí

Výsledok identifikácie

[Maloplošné chránené územie] PR Svetlanská cerina (Stav údajov k: 12.07.2020)

Názov MCHÚ: PR Svetlanská cerina

Kategória CHÚ: Prírodná rezervácia

Kategória manažmentu podľa IUCN: Kategória IV

Legislatívny predpis:

Uprávňa Ministerstva kultúry Slovenskej socialistickej republiky č. 7449/1976-OP z 30.3.1976 o ochrane prírody a kultúrskej dedičstva a Právohranickej úrade Slovenskeho protetického systému č. 1/2005 - účinnosť od 1.5.2005

[Súťaž o zoznam odborné chránených ľahkých](#)

Detal:

[Pridať do okna "Výsledok"](#)

Súhrnné: S-JTSK (x: 1262656, y: 364098); WGS 84 (sícka: 48.462617, dĺžka: 19.902886);

Mapový podklad: Slovenská geodetická karte na území SR 2000; E.035/00104; AD: 99150

Mapový podklad: Slovenská geodetická karte na území SR 2000; E.035/00104; AD: 99150

1427 26.8.2020

Súbor Upraviť Zobrazit Historia Záložky Nástroje Pomocník

Webová mapová aplikácia IS | +

[envirozataze.enviroportal.sk/mapa/#](#)

Najčítaanejšie Ako začať Iné zdroje drahých rastlin S... MO SRZ Štúrovo

Vyhľadávanie Názov EZ Kraj Okres Obec Kataster a parcela Podrobnejší údaje rezervácie EZ

Výsledky Mapový obraz Legenda

V ponuke sa zobrazuje max. 25 prvých položiek Rimavská Baňa (okr. Rimavská Sobota)

Všecky EZ

EZ v registri A

EZ v registri B

EZ v registri C

EZ v registriach A, C súčasne

EZ v registriach B, C súčasne

Odpisovkové priestorové údaje

Ochrana prírody

Chránené stromy

Územia európskeho významu

Chránené vtáče územia

Maloplošné chránené územia

Veľkoplošné chránené územia

Ramsarské lokality

Biosférické rezervácie

Prírodné dedičstvo (UNESCO)

Monitoring

Podzemná voda

Antropogénne sedimenty

Pôda

Vodné stavby, odkašiká

IIS verejnej správy

Register podnikov - nebezpečné látky

Register prevádzkovanych uložisk

Register uzavretých a opestených uložisk

Iné environmentálne registre

Register skladiek odpadov

Register lokalit - POPs látky

Vyhradne ložiska CHÚ

Vyhradne ložiska DPL

Vyhradne ložiska CHÚ

Administratívno-správne členenie

Hranice obcí

Výsledok identifikácie

[Maloplošné chránené územie] OP NPP Podbenášte (Stav údajov k: 12.07.2020)

Názov MCHÚ: OP NPP Podbenášte

Kategória CHÚ: Ochranné pásmo NPR, PR, NPP a op

Kategória manažmentu podľa IUCN: v registri nie je uvedené

Legislatívny predpis:

Výhláska Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 290/2001 Z.z. z 9.7.2001 - účinnosť od 1.8.2001, OP - významné prírodné pamiatky a prírodné parky a protetika v Banských Bystrici č. 4/2005 z 8.12.2005 - účinnosť od 1.1.2006

[Súťaž o zoznam odborné chránených ľahkých](#)

Detal:

[Pridať do okna "Výsledok"](#)

Súhrnné: S-JTSK (x: 1256699, y: 351289); WGS 84 (sícka: 48.523366, dĺžka: 20.071771);

Mapový podklad: Slovenská geodetická karte na území SR 2000; E.035/00104; AD: 99150

Mapový podklad: Slovenská geodetická karte na území SR 2000; E.035/00104; AD: 99150

1429 26.8.2020

maps.sopsr.sk/mapy/invazne.php

Ako začať

Vrstvy

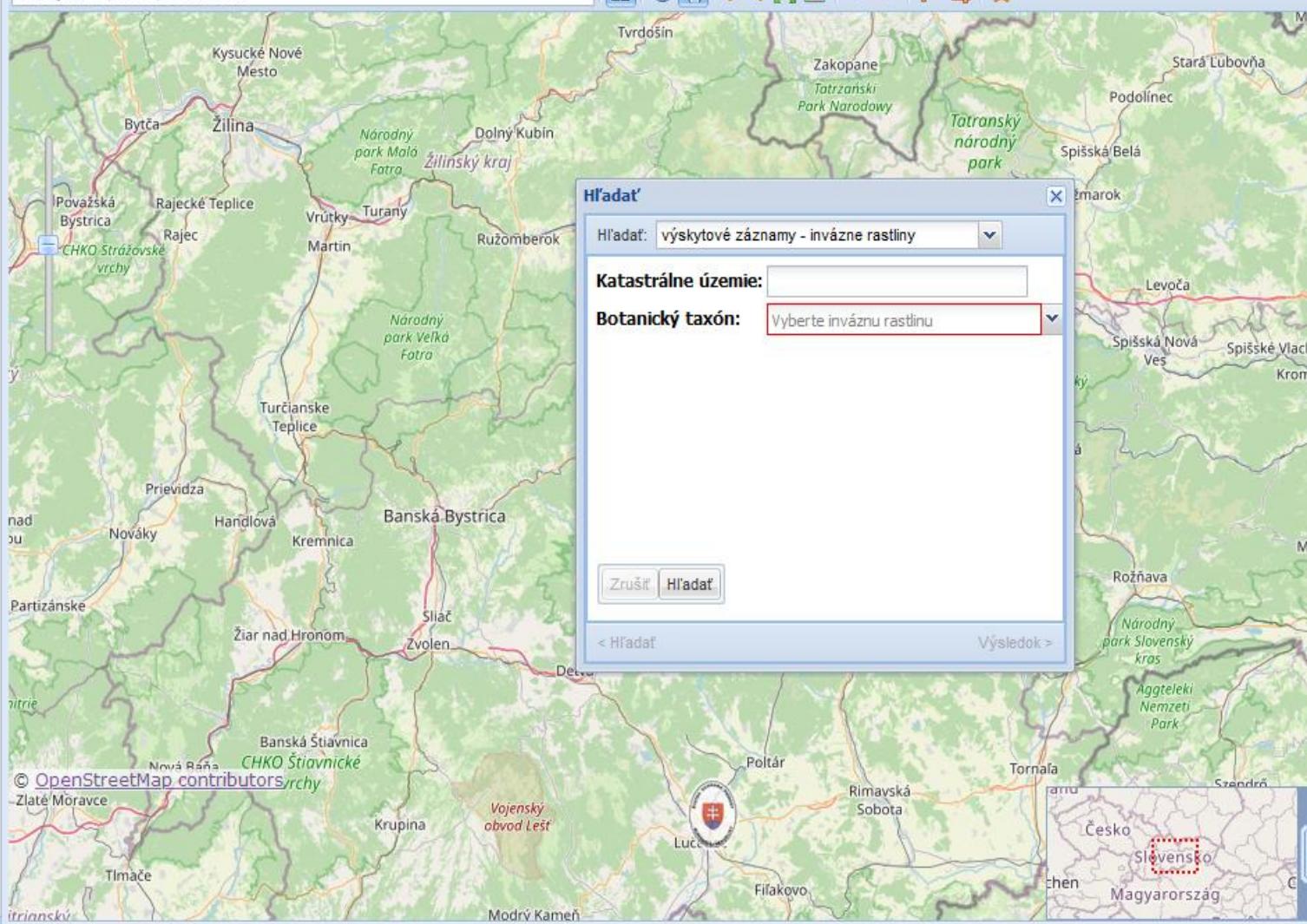
- Základné mapy
 - OpenStreetMap
 - OpenTopoMap
 - Tieňovaný reliéf
 - Digitálny model reliéfu
 - Bez podkladovej mapy

Základné vrstvy

- Pôsobnosť ŠOP
- Ochrana prírody
- Administratívne hranice
 - Územie SR
 - Okresy SR
 - Katastre SR

Hľadaj miesto, mesto, dedinu v SK

MAPA NIE JE POUŽITEĽNÁ
NA PRÁVNE ÚKONY

Aktívne vrstvy

- OpenStreetMap

Legenda

maps.sopsr.sk/mapy/invazne.php

Ako začať

Mapový prehliadač Štátnej ochrany prírody SR pre vás prevádzkuje Tím Odboru správy dát a GIS

Open source mapový framework: Heron Mapping Client (MC) šírený pod licenciou GNU GPL v3

MAPA NIE JE POUŽITEĽNÁ
NA PRÁVNE ÚKONY

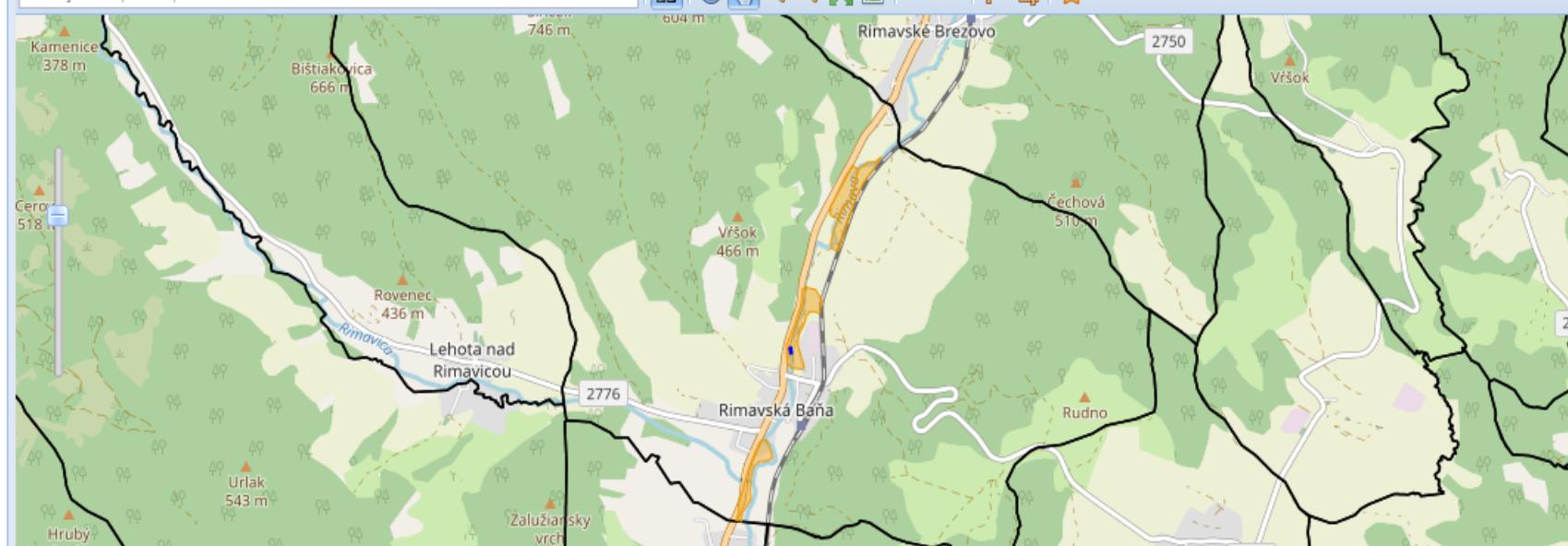
Vrstvy

- Základné mapy
 - OpenStreetMap
 - OpenTopoMap
 - Tieňovaný reliéf
 - Digitálny model reliéfu
 - Bez podkladovej mapy

Základné vrstvy

- Pôsobnosť ŠOP
- Ochrana prírody
- Administratívne hranice
 - Územie SR
 - Okresy SR
 - Katastre SR

Hľadaj miesto, mesto, dedinu v SK

- Aktívne vrstvy
- Katastre SR
 - OpenStreetMap

Legenda

Katastre SR

Hľadať

Hľadať: výskytové záznamy - invázne rastliny

Vyčistiť

Stiahnutie

5 Výsledky

Occurrencerecordtype	Occurrencerecordid	Datasource	Creatorname	Mainobservername	Mappingdate	Taxonid	TaxonnameLT	SyntaxonnameLT	Geosour...	Area	Cadastral_code
botanika	848858	ISTB	Informačný Systém Lúk - Mapovanie Lúk	Dobromil Galvánek	2005-09-05	92193	Impatiens glandulifera	Impatiens glandulifera	polygon	61187.05	852384
botanika	849008	ISTB	Informačný Systém Lúk - Mapovanie Lúk	Dobromil Galvánek	2005-09-05	92193	Impatiens glandulifera	Impatiens glandulifera	polygon	45242.95	852384
botanika	849316	ISTB	Informačný Systém Lúk - Mapovanie Lúk	Dobromil Galvánek	2005-09-08	92193	Impatiens glandulifera	Impatiens glandulifera	polygon	49258.35	852384
botanika	849376	ISTB	Informačný Systém Lúk - Mapovanie Lúk	Dobromil Galvánek	2005-09-08	92193	Impatiens glandulifera	Impatiens glandulifera	polygon	75349.48	852384
botanika	2576443	KIMS: IP	Marica Zaliberová	Marica Zaliberová	2015-08-25	92193	Impatiens glandulifera	Impatiens glandulifera	polygon	475.62	852384

< Hľadať

Výsledok >

Štátna ochrana prírody Slovenskej republiky

KOMPLEXNÝ INFORMAČNÝ A MONITOROVACÍ SYSTÉM

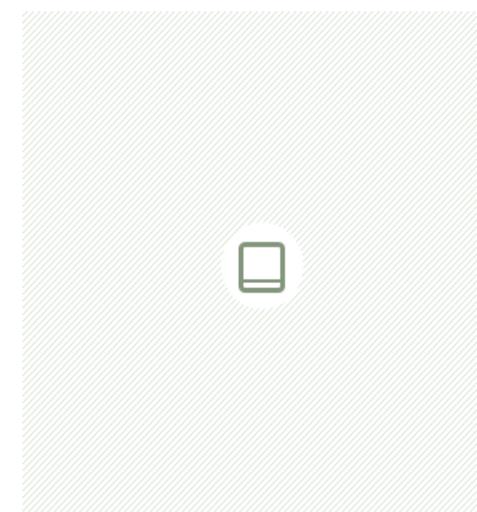
> Prihlásenie > Registrácia

Na stiahnutie Multimédiá Slovnik Publikácie Metodiky Kontakt

Výsledky monitoringu | Pozorovania a výskytové dátá | Atlas | Chránené územia | Mapové nástroje | Žiadosti a výnimky

Úvod > Pozorovania a výskytové dátá > Botanické záznamy

netýkavka žliazkatá

[Viac fotografií druhu](#)**netýkavka žliazkatá**

Impatiens glandulifera

ÚZEMIA NA MAPE [Pozorovania a výskytové dátá](#)**PROJEKT**

Monitorovanie biotopov a druhov európskeho významu

BIOTOP

Rieky s bahnitými až piesočnatými brehmi s vegetáciou zväzov *Chenopodionrubri* p.p. a *Bidentition* p.p. (3270)

DÁTUM

25.8.2015

LOKALITA

Rimavská Baňa, ľ. breh Rimavy

HLAVNÝ MAPOVATEĽ

Zaliberová Marica

OSTATNÍ MAPOVATELIA**LITERATÚRA****ETÁŽ**

E1

PLOCHA475,62 m²